

PATRIMONIUM 2011

REDACTIERAAD PATRIMONIUM

Voorzitter: Prof. Dr. Walter Pintens, gewoon hoogleraar K.U.Leuven

Hoofdredacteur: Prof. Dr. Charlotte Declerck, docent UHasselt, advocaat

Leden: Prof. Frank Buysens, gastdocent K.U.Leuven, geassocieerd notaris,
Prof. Dirk Michiels, gastdocent K.U.Leuven, geassocieerd notaris, Sven Mos-
selmans, rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Gent, affiliated resear-
cher K.U.Leuven, Aloïs Van den Bossche, notaris

PATRIMONIUM 2011

Prof. Dr. WALTER PINTENS
Prof. Dr. CHARLOTTE DECLERCK
Editors

Met bijdragen van

M. ANDERSON – R. BARBAIX – K. BOELE-WOELKI
N. CARETTE – CH. DECLERCK – G. DEKNUDT
E. GOOSSENS – T. HELMS – W. JANSSENS – A. MAELFAIT
B. MEESTERS – D. PIGNOLET – W. PINTENS
J.-L. RENCHON – J. SCHERPE – S. SEYNS
S. VANGOETSENHOVEN – B. VAN DEN HOUTE
B. VERDICKT – W. VERMEULEN

Patrimonium 2011
Walter Pintens en Charlotte Declerck (eds.)

© 2011 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Afbeelding cover: Andy Warhol. Dollar Sign; The Andy Warhol Foundation
for the Visual Arts, Inc. – © SABAM Belgium 2011

ISBN 978-94-000-0247-0
D/2011/7849/101
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Voor de zesde maal verschijnt *Patrimonium* met een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in wetgeving, rechtspraak en rechtsleer en een antwoord op tien actuele en voor de praktijk relevante rechtsvragen. Nieuw dit jaar is een blik over de grenzen. De meest recente evoluties in het domein van het familiaal vermogensrecht in enkele Europese landen worden belicht. Het verheugt de redactie hierbij te hebben kunnen rekenen op de medewerking van eminente collega's uit het buitenland, met name Prof. Dr. M. Anderson (Universitat de Barcelona), Prof. Dr. K. Boele-Woelki (Universiteit Utrecht), Prof. Dr. T. Helms (Universität Marburg) en Dr. J. M. Scherpe (University of Cambridge). Bij wijze van epiloog worden ten slotte door Prof. Dr. W. Pintens enkele beschouwingen over een Europees internationaal familiaal vermogensrecht geformuleerd.

Terwijl er nog steeds een relatieve rust heerst op legislatief vlak, kan niet hetzelfde worden gezegd over de rechtspraak. Het voorbije jaar werden een aantal opmerkelijke arresten geveld. Zo oordeelde het Hof van Cassatie dat de appelrechters die de door het toenmalige Arbitragehof vastgestelde schending met betrekking tot de gemengde levensverzekering in een gemeenschapsstelsel uitbreiden tot de groepsverzekering een te ruime toepassing aan het arrest van het Hof geven. Het Grondwettelijk Hof oordeelde dan weer dat artikel 124 WLVO het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel niet schendt in zoverre dit artikel ertoe leidt dat de vordering tot inbreng niet kan worden ingesteld ten aanzien van het kapitaal van de gemengde levensverzekering. En wat te denken over de rechtspraak van onze hoogste rechtscolleges met betrekking tot de waardering van de vergoeding in geval van financiering van een eigen lening met gemeenschapsgelden? St. Seyns analyseert deze rechtspraak en komt tot het besluit dat de herwaardering van deze vergoeding een goede zaak is. Naast deze bijdrage biedt *Patrimonium 2011* ook nog negen andere bijdragen die actuele thema's bespreken. Hierbij heeft de redactie opnieuw kunnen rekenen op een collega van een Franstalige faculteit, waarvoor onze oprechte dank. Naar aanleiding van het cassatiearrest van 18 mei 2009 schrijft Prof. Dr. J.-L. Renchon (U.C.L.) over de problematiek van de aanrekening van de woonstvergoeding in het kader van de vereffening en verdeling van de huwgemeenschap.

Eens te meer hopen wij dat *Patrimonium 2011* voor u van praktisch nut zal zijn en kijken wij uit naar uw reacties.

Charlotte Declerck

INHOUD

VOORWOORD	v
DEEL I. KRONIEK FAMILIAAL VERMOGENSRECHT PROF. DR. CHARLOTTE DECLERCK en SVEN MOSSELMANS	1
Hfdst. I. Primair huwelijksvermogensstelsel ELISE GOOSSENS	3
I. Bescherming van de gezinswoning	3
II. Hoofdelijkheid inzake schulden voor de huishouding..	5
III. Dringende voorlopige maatregelen	6
IV. Nietigverklaring van rechtshandelingen	10
V. Internationaal privaatrecht	11
Hfdst. II. Secundair huwelijksvermogensstelsel PROF. DR. CHARLOTTE DECLERCK	15
I. Wettelijk stelsel	15
II. Conventionele stelsels	49
III. Wijziging van het huwelijksvermogensstelsel	59
IV. Overgangsrecht	60
V. Internationaal privaatrecht	61
Hfdst. III. Samenwonningsvermogensrecht ELISE GOOSSENS	63
I. Verschillende juridische behandeling van de diverse samenlevingsvormen: schending van het gelijkheids- beginsel?	63
II. Wettelijke samenwoning	67
III. Feitelijke samenwoning	70
IV. Familiaalvermogensrechtelijke overeenkomsten	80

Hfdst. IV. Schenkingen	
GUILLAUME DEKNUDT	85
I. Grondvereisten	85
II. Vormvereisten	90
III. Handgift	91
IV. Vermomde schenking	96
V. Onrechtstreekse schenking	100
VI. Schenking tussen echtgenoten	101
VII. Gevolgen	104
Hfdst. V. Erfrecht	
PROF. DR. CHARLOTTE DECLERCK en GUILLAUME DEKNUDT.	107
I. Openvallen van de nalatenschap	107
II. Voorwaarden vereist om te erven	108
III. Wettelijke devolutie van de nalatenschap	109
IV. Testamentaire devolutie van de nalatenschap	110
V. Reserve	128
VI. Erfovergang	129
VII. Vereffening en verdeling van de nalatenschap	131
VIII. Familiale schikkingen – ouderlijke boedelverdeling .	135
IX. Internationaal privaatrecht	136
DEEL II. NIEUWE WETGEVING EN WETSVOORSTELLEN	139
Hfdst. I. Nieuwe wetgeving	
STEVEN SEYNS en BART VERDICKT	141
I. Burgerlijk recht	141
II. Fiscaal recht	145

Hfdst. II.	Wetsvoorstellen	
	STEVEN SEYNS en BART VERDICKT	157
	I. Burgerlijk recht	157
	II. Fiscaal recht	160
DEEL III.	VRAAGPUNTEN UIT DE PRAKTIJK	165
Hfdst. I.	Encore et toujours... l'indemnité d'occupation ?	
	PROF. DR. JEAN-LOUIS RENCHON	167
	I. Introduction	167
	II. Les enseignements de l'arrêt de la Cour de cassation du 18 mai 2009	168
	III. Les incidences de la mise en œuvre de la loi du 27 avril 2007	184
Hfdst. II.	Leidt het terugbetalen van een eigen (hypothecaire) lening met gemeenschappelijke gelden tot een nominale of een geherwaardeerde vergoeding?	
	STEVEN SEYNS	195
	I. Inleiding	195
	II. Vergoedingsrekeningen – algemeen	195
	III. Grondwettelijk Hof – 16 september 2010	198
	IV. Hof van Cassatie – 24 februari 2011	204
	V. Hof van Cassatie – 18 maart 2011	206
	VI. Besluit	208
Hfdst. III.	Huwelijksvoordelen en niet-gemeenschappelijke kinderen, een moeilijk huwelijk?	
	STEFAN VANGOETSENHOVEN	211
	I. Inleiding	211
	II. Het begrip huwelijksvoordelen	211
	III. Ontstaansgeschiedenis	214
	IV. Niet-gemeenschappelijke kinderen	214

V.	Inbreng en/of inkorting.....	216
VI.	Naar meer rechtszekere oplossingen?	219
VII.	Besluit.....	223
Hfdst. IV.	Vormen wederzijdse schenkingen tussen echtgenoten een nuttig instrument van vermogensplanning?	
	DOMINIQUE PIGNOLET en STEFAN VANGOETSENHOVEN	225
I.	Inleiding.....	225
II.	Civielrechtelijke aspecten van schenkingen tussen echtgenoten	225
III.	Fiscaalrechtelijke aspecten van schenkingen tussen echtgenoten	231
IV.	Besluit.....	238
Hfdst. V.	Op welk ogenblik komt een onrechtstreekse schenking via derdenbeding tot stand?	
	PROF. DR. NICOLAS CARETTE.....	239
I.	Inleiding.....	239
II.	Drie strekkingen i.v.m. tijdstip van schenking	242
III.	Eigen standpunt: schenking vanaf beding t.b.v. betrokken begunstigde	245
IV.	Besluit.....	249
Hfdst. VI.	De schenking van gemeenschapsgoederen. Hoe gebeurt de erfrechtelijke verrekening?	
	PROF. DR. RENATE BARBAIX.....	251
I.	Inleiding.....	251
II.	De schenking is gebeurd door beide echtgenoten....	252
III.	De schenking is gebeurd door één echtgenoot	264
IV.	Besluit.....	271

Hfdst. VII. De bewindsclausule in schenkingen en testamenten.	
Geldig of niet?	
BÉNÉDICTE MEESTERS	273
I. Inleiding: wat is een bewindsclausule?	273
II. Rechtsgeldig?	276
III. Biedt de toevoeging van een strafclausule of alternatieve beschikking een uitweg?	283
IV. Mogelijke alternatieven en omzeilingsmechanismen.	286
V. Een bijzonder vraagstuk: de bewindsclausule en Nederbelgen	291
VI. Besluit.	293
Hfdst. VIII. Hoe dient de nietigheidssanctie ingevolge de overschrijding van de handelingsbekwaamheid door een onder voorlopig bewind gestelde te worden ingevuld?	
WOUTER JANSSENS	295
I. Inleiding.	295
II. Handelingsbekwaamheid	295
III. Nietigheidssanctie ingevolge de overschrijding van de handelingsbekwaamheid	296
IV. Besluit.	307
Hfdst. IX. Hoe ver reikt de informatie- en raadgevingsplicht van de notaris bij een Valkeniersbeding?	
BERT VAN DEN HOUTE	309
I. Inleiding.	309
II. De mogelijkheden van de wet Valkeniers.	310
III. Wat is de informatie- en raadgevingsplicht van de notaris?	313
IV. Hoe ver reikt deze informatie- en raadgevingsplicht bij een Valkeniersbeding?	315
V. Besluit.	326

Hfdst. X.	Onroerend goed en vermogensplanning. Een onverzoebaar duo?	
	ANN MAELFAIT en WIM VERMEULEN.	327
	I. Inleiding.	327
	II. Vermogensplanning van nog te verwerven onroerend goed	329
	III. Vermogensplanning van reeds gehouden onroerend goed	334
	IV. Besluit.	341
DEEL IV.	EEN BLIK OVER DE GRENZEN	343
Hfdst. I.	Report on the Development of German Family Property Law	
	PROF. DR. TOBIAS HELMS	345
	I. Half-Hearted Reform of the Rules Concerning Compulsory Shares	345
	II. Donations Made by Parents-in-Law	348
Hfdst. II.	The Financial Consequences of Divorce in England and Wales	
	DR. JENS M. SCHERPE	351
	I. Ancillary Relief in the Absence of a Marital Agreement.	351
	II. Ancillary Relief Where There is a Marital Agreement.	354
Hfdst. III.	Redelijkheid en billijkheid in het vermogensrecht van echtgenoten en samenlevers: moeten maatregelen worden genomen bij koude uitsluiting?	
	PROF. DR. KATHARINA BOELE-WOELKI	357

Hfdst. IV. Succession, Gifts and Matrimonial Property: Recent Developments in Spain	
PROF. DR. MIRIAM ANDERSON.....	361
I. Introduction	361
II. Succession	362
III. Gifts	364
IV. Matrimonial Property	365
EPILOOG	369
Naar een Europees internationaal familiaal vermogensrecht	
PROF. DR. WALTER PINTENS.....	371
I. Verordeningvoorstel betreffende het huwelijks- vermogensrecht.....	371
II. Verordeningvoorstel betreffende de vermogens- rechtelijke gevolgen van het geregistreerd partner- schap.....	375
III. Besluit.....	376

